

سرفصل حقوق متهم - استفاده از صدای ضبط شده متهم به عنوان سند ارتکاب جرم

آیا محتویات اخذ شده از استراق سمع یا تفتیش غیرقانونی می‌تواند اعتبار حقوقی داشته باشد و آیا این مدارک می‌تواند در دادگاه علیه متهم به کار گرفته شود؟ در این خصوص بیان نکات زیر ضروری است:

(۱) هر صحبتی که در چهارچوب قانون بیان شده باشد یا از طریق غیرقانونی به دست آمده باشد، نمی‌تواند مدرک جرم محسوب شود.

(۲) طبق ماده ۳۶ آیین دادرسی کیفری، گزارش ضابطان قضایی در صورتی معتبر است که برخلاف اوضاع و احوال و قرائن مسلم نباشد و بر اساس ضوابط و مقررات قانونی تهیه و تنظیم شود.

(۳) مطابق اصل ۲۵ قانون اساسی استراق سمع و ضبط هر گونه مکالمات افراد ممنوع است، مگر اینکه قانون تجویز کرده باشد. ماده ۱۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری ضوابط استراق سمع را مشخص کرده که تنها شامل جرایم خاصی می‌شود و آن هم به دستور قاضی مجاز است.

(۴) اگر به طرق غیرقانونی از شخصی صوت یا فیلم یا سند دیگری به دست آید، با توجه به اصول حقوقی و وحدت ملاک از اصل ۳۸ قانون اساسی که دلایل و مدارک حاصل از شکنجه را بی اعتبار می‌داند، این دلایل نیز اعتبار حقوقی نداشته و نمی‌توانند علیه متهم به کار برده شوند.

(۵) تفتیش و بازرسی اشیاء همچون کامپیوتر و گوشی تلفن دارای ضوابطی است که در قانون آیین دادرسی کیفری بیان شده است. آیین‌نامه «جمع آوری و استنادپذیری ادله الکترونیکی» در مورد نحوه جمع‌آوری دلایل از وسایل الکترونیکی موازینی پیش بینی کرده است. با توجه به این قوانین فقط با حکم قاضی در موارد مرتبط با جرم امکان بازرسی اشیا وجود دارد و محتویات بازرسی شده نباید منتشر شود و فقط در این صورت است که محتویات کشف شده می‌تواند اعتبار حقوقی داشته باشد.

(۶) بر اساس قانون آیین دادرسی کیفری تحقیقات مقدماتی محرمانه است و انتشار جریان پرونده در رسانه‌ها از طرف ضابطین قضایی ممنوع است. اگر فایل صوتی منسوب به متهم یا فرد بازداشت‌شده در جریان تحقیقات به دست آمده باشد، انتشار دهنده آن قطعاً افرادی هستند که مسئولیتی در قبال پرونده داشته‌اند. بنابراین امکان شکایت کیفری از آنان وجود دارد. اگر فایل صوتی از طریق هک کردن ابزارهای الکترونیکی به دست آمده باشد، مطابق قانون جرایم رایانه‌ای جرم است و امکان شکایت کیفری علیه هک کننده وجود دارد.